

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 5 ปีหลัง ซึ่งเป็นช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) พบว่าเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้เจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีการโยกย้ายประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนต่าง ๆ ขึ้นอย่างรวดเร็วประกอบกับขาดการวางแผนรับความเปลี่ยนแปลงล่วงหน้า เป็นผลให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างขาดระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม นำไปสู่ปัญหาการใช้ที่ดินอย่างสับสนและขาดประสิทธิภาพ และปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย อาทิเช่น ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการจราจร ปัญหาด้านสาธารณสุข ซึ่งปัญหาดังกล่าวหากมิได้มีการเตรียมวางรากฐานสำหรับการแก้ไขปัญหาไว้ตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแล้วปัญหาเหล่านี้อาจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

การศึกษาจึงนับเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไขปัญหาคการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา ถ้ามนุษย์มีคุณภาพและศักยภาพสูงก็จะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีความเป็นระเบียบสวยงาม ในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ในระบบการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นสื่อกลาง ดังที่ ชาร์ง บัวศรี (2504: ก) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรถือได้ว่าเป็นแม่บทและหัวใจของการศึกษาสังคมจะเจริญ

ก้าวหน้าเพียงใดขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นพื้นฐาน เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่า
โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานั้น มีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร
สามารถให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะและทัศนคติในด้านใดบ้าง

สำหรับหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศในด้าน การวางแผนผัง
ระดับภาคและระดับเมืองคือหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย
วิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นับเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว อันเป็นสาขาวิชาที่
เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่ การวางแผนภาค การวางแผนชนบท การ
วางแผนผังเมืองและชุมชนเมือง งานวางแผนพื้นที่จึงมีขอบเขตกว้างขวาง
และมีรายละเอียดของงานแตกต่างกันไป ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการพัฒนา
กำหนดการใช้ที่ดิน กำหนดการแบ่งเขต รวมถึงการกำหนดที่ตั้งสาธารณูปโภค
สาธารณูปการ อาคาร และการออกแบบชุมชน โดยภาควิชาการวางแผนภาค
และเมือง ได้เริ่มรับนิสิตครั้งแรกในปีการศึกษา 2519 ต่อมาได้ทำการปรับปรุง
หลักสูตรใหม่และเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 จนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่
จะวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าวฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 เพื่อดูว่าส่วนประกอบ
ต่าง ๆ ของหลักสูตรนั้น มีความเหมาะสมกับสังคมปัจจุบันมากน้อยเพียงใด และ
คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากหลักสูตรเป็นเสมือนโครงการและแนว
ทางเพื่อนำการศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทาง นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นองค์ประกอบ
ที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนเพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดว่า ชีวิตใน
สถาบันอุดมศึกษาของนิสิต นักศึกษานั้นต้องเรียนรู้แค่ไหน และในตัวผู้สอนก็จะ
ทราบว่า เนื้อหาและประสบการณ์อะไรที่ควรจะให้ให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ นิสิต และมหาบัณฑิต เกี่ยวกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตที่มีต่อมหาบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยมีดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเอกสารหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ นิสิต และมหาบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชา เนื้อหา การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
3. ศึกษาความคิดเห็นของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะของมหาบัณฑิตในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การพิจารณาแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เพื่ออธิบายลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาวิชา

หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายถึง หลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรการวางแผนภาค และเมืองมหาวิทยาลัยที่สังกัดภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2-5 ของหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย (ระยะเวลาการศึกษาหลักสูตร 2 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี)

มหาวิทยาลัย หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2522-2532

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น หมายถึง นายจ้างหรือหัวหน้างานโดยตรงของมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ว่าครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยหรือไม่ โครงสร้างของหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัยหรือไม่ และเนื้อหาวิชามีความซ้ำซ้อนหรือไม่ โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 กลุ่มประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ชุด เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นิสิต และมหาบัณฑิต ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต เกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยัง อาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวเช่นเดิม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ให้เหมาะสมทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม